

Úvod

„Historik môže dlho či zdĺhavo a viac-menej zaujímavo písať o svojej práci, vysvetľovať svoje myšlienky či pohnútky a podrobne rozoberať jednotlivé ponúkané texty. Ja nemám v úmysle objasňovať alebo ospravedlňovať svoju motiváciu, veď konečný obraz si aj tak vytvára každý kritický čitateľ.“

(Dagmar Čierna-Lantayová v úvode k svojej práci
*Tradícia a dejiny. Vybrané otázky zo slovensko-maďarských a slovensko-ruských vzťahov
1934 - 1949. Bratislava, Historický ústav SAV 2009*)

Tento krátky citát z najnovšej publikácie historičky Dr. Dagmar Čiernej-Lantayovej výstižne charakterizuje nielen jej prístup k historickej matérii, ktorá je východiskom historikovej práce, ale aj k čitateľovi, ktorý je jej konečným adresátom. Verne odzrkadľuje jej celoživotné presvedčenie, že prvoradou povinnosťou historika je dôkladné poznanie prameňov k téme, ktorou sa zaoberá. Len ono mu totiž približuje minulosť v jej reálnej podobe, t.j. v tvare, ktorý mala, keď bola živou skutočnosťou. A práve takúto minulosť sa svojou bohatou vedeckovýskumnou činnosťou usilovala čitateľovi sprostredkovať Dagmar Čierna-Lantayová.

V odbornej práci sa venovala a venuje širokému okruhu otázok z dejín XX. storočia. Na začiatku profesionálnej kariéry sa jej pozornosť obracala na pokrokové študentské hnutie na Slovensku v medzivojnovom období, avšak paralelne s tým sa do centra jej vedeckého záujmu začali postupne dostávať otázky politického vývoja v Maďarsku v štyridsiatych rokoch minulého storočia. Výskum týchto otázok sa časom logicky rozšíril na problematiku československo-maďarských vzťahov od konca tridsiatych do konca štyridsiatych rokov minulého storočia, pričom sa zároveň stal východiskom širšie orientovaného štúdia, zameraného na analýzu procesu vzniku, formovania a krízy totalitného politického systému v európskych krajinách sovietskeho bloku od sklonku druhej svetovej vojny do začiatku sovietskej „perestrojky“ po prevzatí moci Michailom S. Gorbačovom.

Veľmi cenným výsledkom bádateľskej práce Dagmar Čiernej-Lantayovej sú jej štúdie a knižné publikácie venované otázke postoja slovenskej spoločnosti a politiky k sovietskemu Rusku od polovice tridsiatych do konca štyridsiatych rokov minulého storočia. V tejto súvislosti sa treba osobitne zmieniť o jej monografii *Pohľady na východ. (Postoje k Rusku v slovenskej spoločnosti 1934 - 1944)*. Autorkin cieľ nebol nijako skromný – zmapovať postoje aktívnych zložiek slovenskej spoločnosti k Sovietskemu zväzu v rokoch 1934 - 1944 a dať odpoveď na otázku, ktoré súčasti slovenského politického života „hľadeli“ v uvedenom období „na východ“, prečo tak robili, a ako meniaci sa úloha východnej veľmoci v medzinárodných vzťahoch ovplyvňovala postoje nosných prúdov slovenskej politiky k nej. Tento ambiciózný cieľ Dagmar Čierna-Lantayová splnila: jej práca prehľadne doterajšie poznatky o podobe slovensko-sovietskych vzťahov v uvedenom období, čím do značnej miery odstránila deficit, ktorý v tejto oblasti dovtedy mala slovenská historiografia.

V čase blížiaco sa významného životného jubilea Dr. Dagmar Čiernej-Lantayovej, DrSc. by bolo iste vhodné pripomenúť a aspoň v krátkosti zhodnotiť i ďalšie vedecké výsledky jubilantky. No keďže ich počet je naozaj úctyhodný, na tomto mieste tak nemožno v potrebnej miere urobiť. Na znak